

Charakterystyka pochodnych instrumentów finansowych została zaprezentowana w nocie 7.22. Cele oraz zasady zarządzania ryzykiem finansowym opisano w nocie 27. Klasyfikacja pochodnych instrumentów finansowych według poziomów hierarchii wartości godziwej została przedstawiona w nocie 23.1.

Analiza wrażliwości pochodnych instrumentów finansowych na ryzyko rynkowe związane ze zmianami cen surowców i produktów naftowych została przedstawiona w nocie 27.1.1

Analiza wrażliwości pochodnych instrumentów finansowych na ryzyko rynkowe związane ze zmianami kursów walut została przedstawiona w nocie 27.3.1

Analiza wrażliwości pochodnych instrumentów finansowych na ryzyko rynkowe związane ze zmianami stóp procentowych została przedstawiona w nocie 27.4.1.

Analiza kontraktowych terminów zapadalności pochodnych instrumentów finansowych została przedstawiona w nocie 27.5.

Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe pochodnych instrumentów finansowych (aktywa finansowe) została przedstawiona w nocie 27.6.

23.1 Hierarchia wartości godziwej

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
	Poziom 2	
Aktywa finansowe		
Swap towarowy	13,8	34,7
Forwardy i spoty walutowe	-	13,1
Swap procentowy (IRS)	7,8	9,3
Swap walutowy	2,8	107,4
Razem	24,4	164,5
Zobowiązania finansowe		
Swap towarowy	21,6	3,8
Forwardy i spoty walutowe	21,8	9,5
Swap procentowy (IRS)	7,1	27,8
Swap walutowy	3,8	38,3
Razem	54,3	79,4

24. Świadczenia pracownicze

	Nota	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Długoterminowe zobowiązania	24.1	170,4	169,3
Świadczenia po okresie zatrudnienia	24.1	40,9	41,8
Nagrody jubileuszowe i pozostałe świadczenia	24.1	129,5	127,5
Krótkoterminowe zobowiązania		156,2	145,3
Świadczenia po okresie zatrudnienia	24.1	7,4	8,2
Nagrody jubileuszowe i pozostałe świadczenia	24.1	13,4	13,0
Zobowiązania z tytułu premii, nagród i niewykorzystanych urlopów		100,9	93,5
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń		34,5	30,6
Razem		326,6	314,6

24.1 Zobowiązania z tytułu nagród jubileuszowych oraz świadczeń po okresie zatrudnienia

Grupa wypłaca pracownikom przechodzącym na emerytury kwoty świadczeń po okresie zatrudnienia zgodnie z zakładowymi systemami wynagradzania. Nagrody jubileuszowe są wypłacane pracownikom po przepracowaniu określonej liczby lat. W związku z tym Grupa na podstawie wyceny dokonanej przez profesjonalne firmy aktuarialne lub na podstawie własnych szacunków ujmuje zobowiązania z tytułu nagród jubileuszowych oraz świadczeń po okresie zatrudnienia na poziomie wartości bieżących. Kwotę tych zobowiązań oraz uzgodnienie przedstawiające zmiany stanu w ciągu okresu sprawozdawczego przedstawiono w poniższej tabeli:

	Nota	Świadczenia po okresie zatrudnienia	Nagrody jubileuszowe i pozostałe świadczenia	Razem
1 stycznia 2018		46,4	140,5	186,9
Koszty bieżącego zatrudnienia	24.2	2,7	10,7	13,4
Koszty dyskonta	24.2; 9.6	1,3	4,1	5,4
Koszty przeszłego zatrudnienia	24.2	1,6	0,1	1,7
Wyplacone świadczenia		(4,3)	(12,8)	(17,1)
(Zyski)/Straty aktuarialne wykazane w wyniku	24.2	-	0,3	0,3
(Zyski)/Straty aktuarialne wykazane w innych całkowitych dochodach	24.2	(0,2)	-	(0,2)
31 grudnia 2018		47,5	142,9	190,4
w tym:				
część długoterminowa		40,4	129,5	169,9
część krótkoterminowa		7,1	13,4	20,5
Zobowiązania z tytułu nagród jubileuszowych oraz świadczeń po okresie zatrudnienia w spółkach zagranicznych ⁽¹⁾		0,8	-	0,8
31 grudnia 2018		48,3	142,9	191,2
w tym:				
część długoterminowa		40,9	129,5	170,4
część krótkoterminowa		7,4	13,4	20,8

Nota	Świadczenia po okresie zatrudnienia	Nagrody jubileuszowe i pozostałe świadczenia	Razem
1 stycznia 2017	45,3	142,5	187,8
Koszty bieżącego zatrudnienia	2,6	10,8	13,4
Koszty dyskonta	24.2; 9.6	1,3	4,5
Wyplacone świadczenia	(2,5)	(13,1)	(15,6)
(Zyski)/Straty aktuarialne wykazane w wyniku	24.2	-	(4,2)
(Zyski)/Straty aktuarialne wykazane w innych całkowitych dochodach	24.2	(0,3)	-
31 grudnia 2017	46,4	140,5	186,9
w tym:			
część długoterminowa	38,5	127,5	166,0
część krótkoterminowa	7,9	13,0	20,9
Zobowiązania z tytułu nagród jubileuszowych oraz świadczeń po okresie zatrudnienia w spółkach zagranicznych ⁽¹⁾	3,6	-	3,6
31 grudnia 2017	50,0	140,5	190,5
w tym:			
część długoterminowa	41,8	127,5	169,3
część krótkoterminowa	8,2	13,0	21,2

⁽¹⁾ Ze względu na odmienny charakter programów emerytalnych w należących do Grupy spółkach zagranicznych: LOTOS Exploration and Production Norge AS oraz spółkach z GK AB LOTOS Geonafte, a także z uwagi na ich nieistotny wpływ na sumę zobowiązań z tytułu nagród jubileuszowych oraz świadczeń po okresie zatrudnienia, zobowiązania tych spółek zostały zaprezentowane odrębnie w pozycji Zobowiązania z tytułu nagród jubileuszowych oraz świadczeń po okresie zatrudnienia w spółkach zagranicznych.

24.2 Łączna kwota kosztów ujętych w wyniku finansowym z tytułu przyszłych wypłat świadczeń pracowniczych

Nota	2018	2017
Pozycje ujęte w wyniku:	20,8	15,1
Koszty nagród jubileuszowych, świadczeń emerytalnych i innych świadczeń po okresie zatrudnienia:	9.2	15,4
- koszty bieżącego zatrudnienia	24.1	13,4
- koszty przeszłego zatrudnienia	24.1	1,7
- efekt spółek zagranicznych	-	0,1
- (zyski)/straty aktuarialne	24.1	0,3
Koszty dyskonta	24.1; 9.6	5,4
Pozycje ujęte w innych całkowitych dochodach:	(0,4)	1,5
(Zyski)/Straty aktuarialne	24.1	(0,2)
Efekt spółek zagranicznych	-	(0,2)
Całkowite dochody ogółem	20,4	16,6

24.3 Założenia aktuarialne

Główne założenia przyjęte przez aktuarium	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Stopa dyskontowa (%)	3,00%	3,30%
Przewidywany wskaźnik inflacji (%)	2,50%	2,50%
Wskaźnik rotacji pracowników (%)	3,30%	2,41%
Przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń w kolejnym roku (%)	1,30% + 150 zł	0,00%
Przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń w latach następnych (%)	2,50%	2,50%

- Prawdopodobieństwo odejść pracowników przyjęto na podstawie danych historycznych dotyczących rotacji zatrudnienia w Grupie oraz danych statystycznych dotyczących rynku pracy w Polsce. Wskaźniki rotacji przyjęte przez aktuarium zostały ustalone w podziale 5 kategorii wiekowych w przedziałach dziesięcioletnich. Obecnie, wskaźnik rotacji pracowników jest prezentowany w wartości uśrednionej.
- Umieralność i prawdopodobieństwo dożycia przyjęto zgodnie z Tablicami Trwania Życia 2016, publikowanymi przez Główny Urząd Statystyczny, przyjmując, że populacja zatrudnionych w Spółce odpowiada średniej dla Polski pod względem umieralności (31 grudnia 2017: Tablicami Trwania Życia 2016).
- Przyjęto normalny tryb przechodzenia pracowników na emeryturę według szczegółowych zasad zawartych w ustawie emerytalnej, z wyjątkiem tych zatrudnionych, którzy wg informacji dostarczonych przez spółkę spełniają warunki wymagane do przejścia na wcześniejszą emeryturę. Do dyskontowania przyszłych wypłat świadczeń przyjęto stopę dyskontową w wysokości 3,0%, tj. zgodnie z założeniem zdefiniowanym na poziomie korporacyjnym (31 grudnia 2017: 3,3%, tj. zgodnie z założeniem zdefiniowanym na poziomie korporacyjnym).

24.4 Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy

Koszty świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy oraz odszkodowania z tytułu zakazu konkurencji w 2018 roku wynosiły łącznie 8,1 mln zł (w 2017 roku: 8,5 mln zł).

Wartość rezerw na koszty świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy w 2018 roku wynosiła łącznie 0,2 mln zł (w 2017 roku: 0,4 mln zł).

24.5 Analiza wrażliwości

Poniższa tabela przedstawia wyniki kalkulacji przy zmienionych podstawowych założeniach aktuarialnych: stopy wzrostu wynagrodzeń oraz stopy dyskonta finansowego:

Saldo początkowe zobowiązania

Stopa wzrostu wynagrodzeń	Stopa dyskonta finansowego	Nagrody jubileuszowe	Odprawy emerytalno - rentowe	Odprawy pośmiertne	Fundusz socjalny	Razem ⁽¹⁾
bazowa	bazowa	127,2	42,1	11,5	9,6	190,4
bazowa + 1%	bazowa	136,3	45,9	12,3	11,2	205,7
bazowa - 1%	bazowa	117,8	38,4	10,6	8,3	175,1
bazowa	bazowa + 0,5%	122,2	40,1	11,0	9,0	182,3
bazowa	bazowa - 0,5%	131,1	43,8	11,8	10,3	197,0

⁽¹⁾ Ze względu na odmienny charakter programów emerytalnych w należących do Grupy spółkach zagranicznych: LOTOS Exploration and Production Norge AS oraz spółkach z GK AB LOTOS Geonafta, a także z uwagi na ich nieistotny wpływ na sumę zobowiązań z tytułu nagród jubileuszowych oraz świadczeń po okresie zatrudnienia, zobowiązania tych spółek nie zostały uwzględnione w powyższej analizie.

Poniższe tabele przedstawiają wyniki kalkulacji przy zmienionych podstawowych założeniach aktuarialnych: stopy wzrostu wynagrodzeń i składek na opiekę medyczną oraz stopy dyskonta finansowego:

Prognozowane na rok 2019 koszty bieżącego zatrudnienia

Stopa wzrostu wynagrodzeń	Stopa dyskonta finansowego	Nagrody jubileuszowe	Odprawy emerytalno - rentowe	Odprawy pośmiertne	Fundusz socjalny	Razem ⁽¹⁾
bazowa	bazowa	10,5	2,5	1,0	0,5	14,5
bazowa + 1%	bazowa	11,5	2,9	1,1	0,7	16,2
bazowa - 1%	bazowa	9,6	2,2	0,9	0,4	13,1
bazowa	bazowa + 0,5%	10,1	2,4	0,9	0,5	13,9
bazowa	bazowa - 0,5%	10,9	2,7	1,0	0,6	15,2

Prognozowane na rok 2019 koszty dyskonta

Stopa wzrostu wynagrodzeń	Stopa dyskonta finansowego	Nagrody jubileuszowe	Odprawy emerytalno - rentowe	Odprawy pośmiertne	Fundusz socjalny	Razem ⁽¹⁾
bazowa	bazowa	3,4	1,0	0,3	0,3	5,0
bazowa + 1%	bazowa	3,7	1,2	0,3	0,3	5,5
bazowa - 1%	bazowa	3,2	0,9	0,3	0,2	4,6
bazowa	bazowa + 0,5%	3,8	1,2	0,3	0,3	5,6
bazowa	bazowa - 0,5%	3,0	0,9	0,3	0,3	4,5

Łącznie prognozowane na rok 2019 koszty bieżącego zatrudnienia i koszty dyskonta

Stopa wzrostu wynagrodzeń	Stopa dyskonta finansowego	Nagrody jubileuszowe	Odprawy emerytalno - rentowe	Odprawy pośmiertne	Fundusz socjalny	Razem ⁽¹⁾
bazowa	bazowa	13,9	3,5	1,3	0,8	19,5
bazowa + 1%	bazowa	15,2	4,1	1,4	1,0	21,7
bazowa - 1%	bazowa	12,8	3,1	1,2	0,6	17,7
bazowa	bazowa + 0,5%	13,9	3,6	1,2	0,8	19,5
bazowa	bazowa - 0,5%	13,9	3,6	1,3	0,9	19,7

⁽¹⁾ Ze względu na odmienny charakter programów emerytalnych w należących do Grupy spółkach zagranicznych: LOTOS Exploration and Production Norge AS oraz spółkach z GK AB LOTOS Geonafta, a także z uwagi na ich nieistotny wpływ na sumę zobowiązań z tytułu nagród jubileuszowych oraz świadczeń po okresie zatrudnienia, zobowiązania tych spółek nie zostały uwzględnione w powyższej analizie.